

ОЦІНКА М'ЯСНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ЧИСТОПОРОДНИХ І ПОМІСНИХ БУГАЙЦІВ

В.Г. Шапошнік, студент, shahjshnikvsktor96@gmail.com

Науковий керівник – к. с.-г. н доцент Стріха Л.О.

Миколаївський національний аграрний університет

Оцінено м'ясну продуктивність бугайців червоної степової породи та червоної степової породи поліпшеної голштинською. Встановлено, що вищими показниками маси туші і маси м'якушу характеризувались бугайці червоної степової породи, поліпшеної голштинською.

Ключові слова: бугайці, червона степова порода, забійна маса, забійний вихід, вихід туші, коефіцієнт повном'ясності.

Постановка проблеми. Оцінювання м'ясної продуктивності тварин за кількісними та якісними показниками закінчується після їх забою. За цими даними встановлюють прикінцеві параметри здатності худоби до відгодівлі, а тим більше, що значне поголів'я надремонтного молодняку, особливо бугайців, призначене для вирощування на м'ясо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В багатьох країнах світу, у тому числі й в Україні, спостерігається гострий дефіцит тваринного білка в харчуванні людей. Оскільки основним джерелом білка є м'ясо, то прискорити вирішення білкової проблеми можливо за рахунок раціонального використання великої рогатої худоби для виробництва яловичини [1].

Відомо, що основну кількість яловичини в Україні отримують від худоби молочних та комбінованих порід і лише незначну – завдяки розведенню м'ясної худоби [3].

Оцінку та облік м'ясної продуктивності здійснюють при житті тварини та після забою. Заключне судження про кількість і якість м'яса дає післязабійна оцінка м'ясних якостей тварин. При цьому визначають забійну масу, забійний вихід та якість туш [4].

Постановка завдання. Метою досліджень було визначити показники післязабійної оцінки м'ясної продуктивності чистопородних та помісних бугайців.

Матеріали і методика досліджень. Вивчали прояв м'ясних якостей у бугайців червоної степової породи та генотипу червона степова, покращена голштинською. Було сформовано 2 групи тварин по 5 голів у кожній [5]. Передзабійну живу масу та масу забійну, парної туші визначали зважуванням.

Одержані дані опрацьовано біометрично з використанням методик визначення середньої величини та її похибки [2].

Результати досліджень. Дослідження післязабійних показників бугайців червоної степової породи та бугайців генотипу ЧС+Г проводили для встановлення їх м'ясних якостей.

Визначали оптимальні кондиції реалізації не кастрованих бугайців для

реалізації на м'ясо. Порівняльний аналіз результатів забою бугайців у віці 18 і 24 місяців (табл. 1) показав, що за показником «передзабійна жива маса» переважали бугайці генотипу ЧС+Г.

Таблиця 1

Післязабійна оцінка м'ясної продуктивності бугайців, $\bar{X} \pm S\bar{x}$

Показники	ЧС		ЧС+Г	
	18 міс.	24 міс.	18 міс.	24 міс.
Знімна жива маса, кг	412,8±5,37	541,6±6,38	440,3±4,65	597,2±7,89
Передзабійна жива маса, кг	400,4±8,13	525,3±7,84	427,1±9,03*	579,3±7,81***
Забійна маса, кг	215,0±6,93	293,2±7,85	223,8±8,14	316,9±8,04*
Забійний вихід, %	53,7±0,61	55,8±0,81	52,4±0,68	54,7±0,73
Маса туші, кг	205,1±5,47	283,2±6,76	216,9±5,71	304,7±6,51*
Вихід туші, %	51,2±0,38	53,9±0,93	50,8±0,85	52,6±0,76
Маса внутрішнього жиру, кг	10,1±0,31	11,9±0,73	6,83±0,60	12,1±0,51
Вихід внутрішнього жиру, %	2,5±0,07	2,8±0,04	1,6±0,03	2,1±0,06

Різниця, відповідно, становила 26,7 кг ($P>0,95$) у 18 місяців і 54,0 кг ($P>0,999$) у 24 місяці порівняно з бугайцями червоної степової породи. За забійною масою встановлена подібна тенденція. Кращими були бугайці генотипу ЧС+Г, різниця відповідно склала 8,8 кг (при $P>0,95$) і 23,7 кг ($P>0,95$), порівняно з бугайцями червоної степової породи.

На підставі показників забійної маси розраховали показники забійного виходу, які були вищі у бугайців червоної степової породи. Перевага склала 1,3% і 1,1%, порівняно з бугайцями генотипу ЧС+Г. Щодо виходу туші, то його значення для молодняка червоної степової породи становить 51,2% у 18 місяців, що узгоджується з загальноприйнятим показником для худоби молочного напрямку продуктивності.

Від бугайців генотипу ЧС+Г одержуємо довщі туші, порівняно з бугайцями ЧС у віці 24 місяців, перевага склала 4,2 см (при $P>0,95$). Проте вони характеризуються меншою довжиною тулубу (табл. 2).

Основні проміри туші бугайців, $\bar{X} \pm S\bar{x}$

Показники	ЧС		ЧС+Г	
	18 міс.	24 міс.	18 міс.	24 міс.
Довжина туші, см	171,7±0,70	193,4±2,18	176,9±0,98	197,6±1,82*
Довжина тулубу, см	104,6±0,76	110,6±1,73	107,1±0,94	120,1±1,32
Довжина стегна, см	67,1±1,18	82,8±0,93	69,8±0,82	77,5±1,78
Обхват стегна, см	92,1±1,21	110,5±1,35*	92,4±1,49	105,8±2,10
Коефіцієнт повном'ясності туші	144,3±1,52	149,5±1,87*	142,0±1,34	144,4±1,08
Коефіцієнт повном'ясності стегна	134,3±2,07	139,2±2,01*	130,4±1,08	132,5±2,27

Перевага за коефіцієнтом повном'ясності туші у бугайців червоної степової породи складає 4,7 (при $P > 0,95$) порівняно з тушами бугайців генотипу ЧС+Г, вони мають нижчий коефіцієнт повном'ясності стегна.

Незважаючи на більшу довжину стегна у бугайців генотипу ЧС+Г, його обхват менший. Це, в свою чергу, характеризується і нижчим коефіцієнтом повном'ясності стегна.

Таким чином, бугайці червоної степової породи та бугайців генотипу ЧС+Г характеризуються достатньо високими післязабійними показниками м'ясної продуктивності. Це в свою чергу вказує на можливість селекції за м'ясною продуктивністю поряд з молочною. Встановлено, що після 18-24 годин охолодження напівтуш яловичини їх маса у середньому зменшилась 1,5-3,0 %. Аналіз одержаних даних свідчить, що більш високий вихід м'язової та жирової тканин яловичини залежить від генотипу бугайців (табл. 3). При обвалюванні напівтуш, вихід становив у 18 місяців 76,6%, а у 24 місяці 77,2%.

Перевага, порівняно з тушами бугайців генотипу ЧС+Г відповідно склала 2,2% і 0,4%. Наведені дані свідчать, що є тенденція більш високого виходу м'язової та жирової тканин у бугайців червоної степової породи.

В результаті аналізу даних встановлено відмінності за морфологічним складом туш у бугайців, які були забиті у 18 та 24 місяці.

Встановлено, що є різниця за виходом м'якоті із охолоджених туш бугайців у віці 18 місяців та 24 місяці. Найбільший вихід м'якоті мали туші

бугайців у 24-місячному віці. У зв'язку з цим виявлено відмінності за співвідношенням м'ясо:кістки. Його значення для бугайців червоної степової породи було 3,1 і 3,2, а генотипу ЧС+Г – 2,9 і 3,0.

Таблиця 3

Морфологічний склад туш бугайців, $\bar{X} \pm S\bar{x}$

Показник	ЧС		ЧС+Г	
	18 міс.	24 міс.	18 міс.	24 міс.
Маса охолодженої туші, кг	205,1±5,47	283,2±6,76	216,9±5,71	304,7±6,51
Маса м'якоті, кг	157,1±4,12	218,6±3,82	161,4±2,65	234,1±3,28*
Вихід м'якоті, %	76,6±0,34	77,2±0,46	74,4±0,15	76,8±0,32
Маса кісток, кг	42,5±0,51	57,8±0,49	49,4±0,83	62,8±1,02
Вихід кісток, %	20,7±0,40	20,4±0,35	22,8±0,68	20,6±0,77
Маса жилок, кг	5,5±0,23	6,8±0,17	6,0±0,24	7,9±0,21
Вихід жилок, %	2,7±0,07	2,7±0,14	2,8±0,11	3,0±0,09
М'язово-кісткове співвідношення	3,6±0,09	3,7±0,06*	3,3±0,05	3,5±0,04
Коефіцієнт м'ясності	3,1±0,02	3,2±0,03*	2,9±0,05	3,0±0,06

Найвищим показником м'язово-кісткового співвідношення характеризуються бугайці червоної степової породи, забій яких здійснили у 24 місяці. Перевага склала 0,2 (при $P>0,95$) порівняно з бугайцями генотипу ЧС+Г. Відповідно у них був вищий коефіцієнт м'ясності на 0,2 (при $P>0,95$).

Висновки і перспективи подальших досліджень.. Отже за морфологічним складом туш кращі характеристики мали бугайці червоної степової породи, вони мали вищі показники виходу м'якоті, коефіцієнту м'ясності та м'язові-кісткового співвідношення порівняно з тушами бугайців червоної степової породи, поліпшеної голштинською. В свою чергу, бугайці

червоної степової породи поліпшеної голштинською характеризувались вищими показниками маси охолодженої туші, маси м'якоті, виходу кісток та жилов при забої у 18 та 24 місяці.

Список використаних джерел:

1. Вінничук Д. Т. Загальнобіологічні фактори, які впливають на м'ясну продуктивність тварин. *Вісник сумського національного аграрного університету*. Суми. Університетська книга, 2013. Вип. 3 (12) С. 9-17.
2. Плохинський Н.А.Руководство по биометрии для зоотехников. М. : Колос, 1963. 256 с.
3. Полупан Ю.П. Генезис та перспективи українського голштинізованого типу червоної молочної породи. *Тваринництво України*. 2000. №5. С. 18-20.
4. Рубльовська Л.С. Відгодівельні і м'ясні якості голштинізованої худоби. *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2016. Одеса: АСП Лтд. Вип.5. С.57-58.
5. Шкурин Г. Т. Забійні якості великої рогатої худоби. К. : Аграрна наука, 2002. 50 с.

V. Shahjshnik EVALUATION OF MEAT PERFORMANCE OF BUTTERS GALVANIZED RED STOPPRO ROPE

Evaluated meat productivity of Bugayts of red steppe breed and red steppe breed improved Holstein. It was established that the higher mass indexes of carcasses and pulp masses were characterized by bulls of red steppe breed, improved by Holstein.

Key words: bulls, red steppe breed, slaughter mass, slaughtered yield, carcass yield, coefficient of fullness.